

Abstract: Kan man forvalte bestande gennem regulering af jagttider?

Tommy Asferg¹, Thomas Kjær Christensen, Flemming Ravn Merkel & Peter Sunde,

Forvaltningen af danske vildtarter sker inden for rammerne af Loven om jagt og vildtforvaltning med tilhørende bekendtgørelser. De danske jagttider bliver regelmæssigt revideret, og gennem tiden er der sket en række justeringer af jagttidens længde. Vi vil i dette oplæg præsentere en generel og meget overordnet analyse af sammenhængen mellem ændringer i længden af jagttiden og efterfølgende ændringer i størrelsen af jagtudbyttet.

Analysen er baseret på 63 jagttidsændringer for i alt 28 vildtarter. De klareste resultater fremkom ved brug af modeller, der skelnede mellem trækkende og stationære arter og mellem begrundelserne for at ændre jagttiderne på de enkelte arter (bestandsstørrelse, etik og andet). For trækkende vildtarter skete der en reduktion i udbyttet på 31 % ved en halvering af jagttiden, mens ændringer i jagttiden generelt ingen effekt havde på udbyttet af stationære arter. Den generelle analyse sagde endvidere, at hvis jagttiden er længere end 30 dage, så skal jagttiden ændres med mere end 50 %, hvis man vil sikre en forudsigelig effekt.

Det skal pointeres, at der er tale om en grov og generel analyse, hvis resultater ikke umiddelbart kan overføres på specifikke arter og situationer, men den kan være med til at henlede opmærksomheden på behovet for detaljeret og artsspecifik viden om hver enkelt vildtart, hvis jagttidens længde skal benyttes som et konkret redskab i forvaltningen.

Der findes to gode eksempler på effektiv forvaltning af bestande ved hjælp af jagttidsændringer. Det drejer sig om ederfugle i hhv. Grønland og NV Europa. Efter en tilbagegang på ca. 80 % i den NV-grønlandske ynglebestand i perioden 1960-2000 blev der fra 2001 indført en begrænsning på 4½ måned i overvintringsområdet i SV Grønland og 5½ måned i resten af Grønland, så jagsæsonen blev ens i hele Grønland (15. oktober-15. februar). På baggrund af vildtudbyttestatistikken kunne det beregnes, at det samlede udbytte af ederfugle faldt ca. 40.000 fugle som følge af den forkortede jagttid. I de efterfølgende år frem til 2012 steg bestanden i gennemsnit med 15 % årligt og er samlet vokset med ca. 150 % i forhold til status ved år 2000.

Østersøbestanden af ederfugl er efter en relativt stabil periode i 1990'erne med godt 500.000 ynglepar faldet til ca. 280.000 par i 2009, hvilket svarer til en årlig tilbagegang på 6,3 %. Samtidig er andelen af hunner blandt de gamle fugle faldet fra ca. 60 % til ca. 75 %, så tilbagegangen er mere udtalt blandt de reproducerende hunner. Tilbagegangen kan ikke udelukkende tilskrives jagt, men jagten bidrager formentlig til og forstærker tilbagegangen. Da det største jagtudbytte af denne bestand tages i Danmark, blev der indført begrænsninger i jagten i 2004 og 2011, og derudover er det planlagt at totalrede hunnerne fra og med 2014. Det samlede resultat af disse jagttidsændringer blev en reduktion i udbyttet på 14.200 gamle hunner, 14.300 gamle hanner, 5.700 unge hunner og 8.700 unge hanner. På baggrund af en simpel modelberegning, hvor den reducerede udbyttet omregnes til øget overlevelse, betyder de indførte jagttidsændringer, at den årlige bestandsvækst ændres fra -6,3 % før 2004 til -3,6 % efter 2004, og yderligere til -1,6 % efter 2011.

Modellen forudsiger derudover, at indførelse af totalfredning af hunner fra 2014 i bedste fald vil medføre en positiv vækstrate på 1,0 % årligt efter 2014. De ændrede jagttider har dermed potentiale for at vende en tilbagegang for ederfuglene i Østersøområdet til en fremgang, men det er under den forudsætning, at andre faktorer ikke ændrer sig væsentligt.

Lit de parade foran Jagtslottet, Kalø. Foto: Aksel Bo Madsen

¹ Institut for Bioscience, Kalø, Aarhus Universitet, Grenåvej 14, 8410 Ronde. E-mail: ta@bios.au.dk